

Internet-Biblia-Szeminárium

50. tanfolyam: Bibliaismeret

50. blokk, 50. lecke

Version 1.0 – 2006/04/04

Bibelschule Beatenberg

Szerző: Heinrich Kuhn

Bibliismeret -

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés az Újszövetségbe.....	1
1.1. Az Újszövetség jelentősége.....	1
1.2. Az Újszövetség keletkezése.....	1
1.3. Az ÚSZ szerzői.....	2
1.4. Az Újszövetség terjedése.....	2
1.5. Az Újszövetség kánonja.....	2
1.6. Az Újszövetség felépítése.....	3
2. Az evangéliumok.....	3
2.1. A négy evangélium összehasonlítása.....	4
2.2. Szinopszis.....	4
3. Bevezetés az Újszövetség leveleibe.....	5
3.1. Bevezető.....	5
3.2. Áttekintés.....	5
3.3. Pál apostol levelei.....	6
3.3.1. A gyülekezeti levelek.....	6
3.3.2. A pásztori levelek.....	7
3.4. Egyetemes levelek.....	8
4. Jelenések könyve.....	8

1. Bevezetés az Újszövetségbe

1.1. Az Újszövetség jelentősége

- az ÓSZ-ben Isten a prófétákon keresztül beszélt, az ÚSZ-ben Fia által szól (Zsid 1, 1-2).
- az ÓSZ-ben Isten előkészíti az üdvösséget, az ÚSZ-ben megvalósítja
- Az ÓSZ-ben Isten megígéri Krisztust, az ÚSZ-ben megszületik. Meghalt értünk, feltámadt és visszatért a mennybe.
- Az ÓSZ-ben Isten egy „távoli Isten“ volt, az ÚSZ-ben megfoghatóan, emberi formában mutatja meg magát (1Ján 1, 1-3).
- Az ÓSZ Isten hallgatásával zárul (Malakiás után kb. 400 évig) és Isten beszédének folytatását várja. Az ÚSZ végigviszi Isten kinyilatkoztatását (Jel 22, 18-19).
- Az ÓSZ-ben Izráel papok királysága volt (2Móz 19, 5), az ÚSZ-ben Jézus Krisztus Gyülekezete kerül erre a helyre (1Pét 2, 9).
- Az ÚSZ leleplezi a Gyülekezet titkát.

1.2. Az Újszövetség keletkezése

Az Újszövetség a Gyülekezet tulajdonképpeni irodalma. Tartalmaz minden utasítást az egyes hívő ember gyakorlati életére és szolgálatára, valamint mennyei Urához fűződő kapcsolatára nézve. Ezen túl megtaláljuk benne az irányvonalakat a Gyülekezet szerkezetére és felelősségére vonatkozóan. Ebből a szempontból nézve az lenne a logikus, ha előbb megíratott volna az ÚSZ, és azután alakult volna meg a Gyülekezet. A valóságban ez azonban másképp volt. Jézus idejében és a Gyülekezet első évtizedeiben csak az ÓSZ volt meg.

Pünkösöd ünnepének napján egészen meghökkenítő módon jött létre a Gyülekezet (ApCsel 2), senki sem számolt vele. Úgy tűnik, mintha Isten a 'Gyülekezet' nevű gyermeket azelőtt küldte volna el ebbe a világba, mielőtt a bölcső elkészült volna. Persze ez csak a mi emberi látószögünkből tűnik így. Isten tudta, hogy miért cselekszik teljesen meglepő módon. Ő olyan nagy, bölcs és hatalmas, hogy megengedhette magának, hogy Gyülekezetet alapítson szerkezet, szabályzat és „használati utasítás“ nélkül.

A nagy titok, amelyik ezt a Gyülekezetet működtette, a Szentlélek.
Pünkösdkor jött el, és azóta építi Jézus Krisztus Gyülekezetét.

A Gyülekezetet kezdetben az apostolok és azok tanították szóbeli bizonyágtételeik alapján, akik maguk is ismerték Jézust. Csak röviddel az első század közepe előtt keletkeztek az ÚSZ első iratai. Néhány levél vélhetően az első evangélium előtt íródott.

1.3. Az ÚSZ szerzői

A legtöbb újszövetségi iratot az apostolok (a zsidóknak 12 apostoluk volt és a nem zsidóknak Pál volt az apostoluk) írták. Ezek a következő könyvek:

Máté és János evangéliuma, Pál, Péter és János levelei, valamint a Jelenések könyve.

A következő könyvek szerzői szorosabban véve nem tartoztak az apostolokhoz:

Márk evangéliumát János Márk írta, aki az első misszionáriusokat (Barnabást és Pált) egy darabon elkísérte első missziós útjukon. Később közeli munkatársa volt Péternek, amikor ő Rómában munkálkodott.

Lukács írta a harmadik evangéliumot, valamint az Apostolok Cselekedeteit. Ő orvos volt (Köl 4, 14), és elkísérte Pált a második és harmadik missziós útjának egy-egy szakaszán, valamint később Rómába is. A 2Tim 4, 11 szerint Lukács valószínűleg Pál mellett volt Rómában annak haláláig. Az összes szerző közül Lukács járult hozzá a legnagyobb részben az ÚSZ irataihoz. Két könyve terjedelmesebb, mint Pál összes levele együttvéve.

Jakab és Júdás az Úr testvérei, akik valószínűleg Jézus feltámadása után jutottak hitre (ApCsel 1, 13-14). Jakab magát a levelében csak „Isten és az Úr Jézus Krisztus szolgájának” nevezi. Itt nem lehet a Jakab nevű tanítványról szó, mert őt Heródes már nagyon korán kivégeztette (ApCsel 12, 1-2). Ezzel szemben azt a Jakabot, aki az első jeruzsálemi gyülekezetben jelentős szerepet játszott, a Gal 1, 19 „az Úr testvéreként” említi. Mivel Júdás levele bevezetőjében „Jakab testvérének” nevezi magát, arra következtethetünk, hogy ő is ugyanígy Jézus testvére volt.

A Zsidókhöz írt levél nem ad semmilyen információt a szerzőt illetően. Ezt a levelet máig nem tudjuk teljes biztonsággal egy bizonyos szerzőhöz kapcsolni.

1.4. Az Újszövetség terjedése

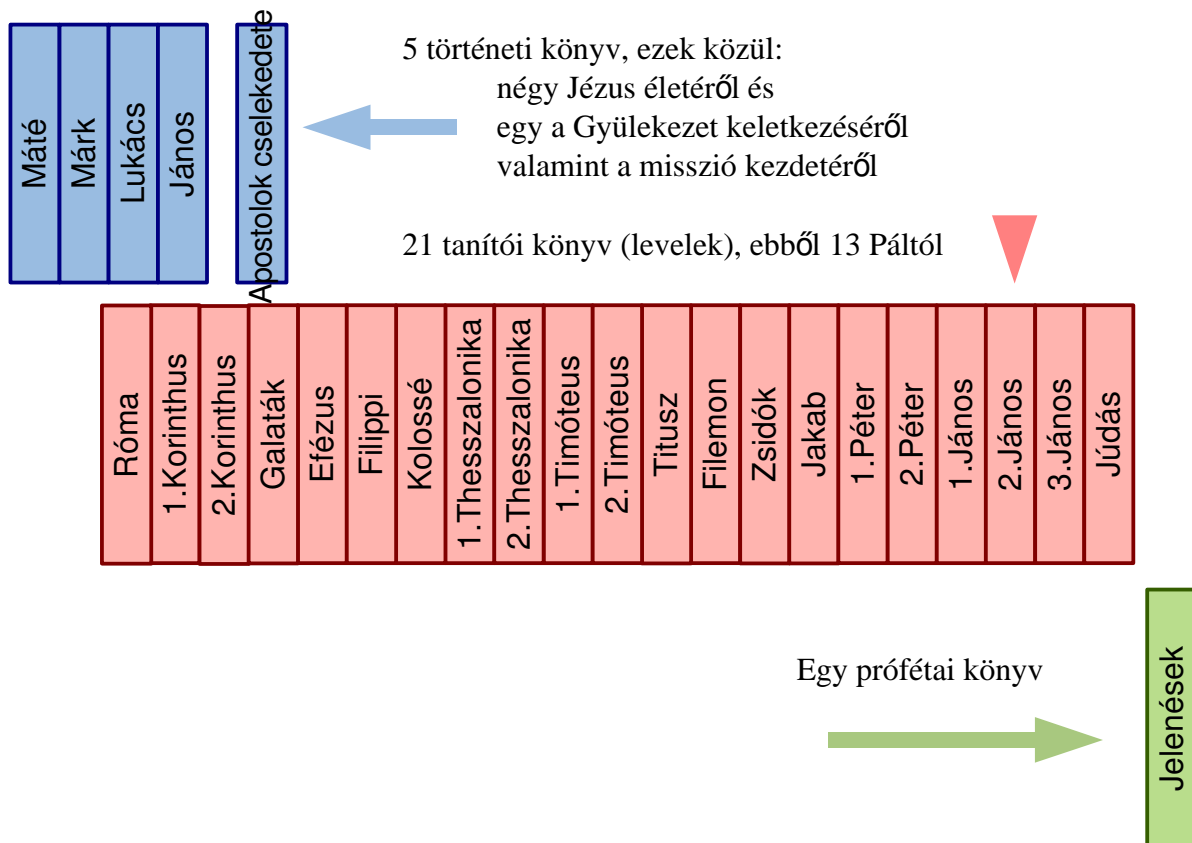
Ahogy már említettük, a gyülekezetnek a pünkösdi utáni első évtizedben még nem volt tulajdonképpen irodalma. Elsősorban a kezdődő üldöztetés okozta, hogy megírták az első leveleket, majd az evangéliumokat is. Kézzel másolták őket és először csak helyben terjesztették. Ellentétben az ÓSZ terjesztésével, itt nem voltak aprólékos pontossággal dolgozó írástudók. A másolás időnként kellemtelen külső körülmények között történt. Példa: Diokletianus római császár idején (a 3. század végén) tilos volt Bibliát tartani. Ez a keresztyénülködő uralkodó megpróbálta megsemmisíteni az összes Bibliát. Az üldöztetések ellenére egyre nagyobb lett a keresztyén gyülekezet. Ezzel növekedett a Biblia iránti igény. Így a könyvnyomtatás feltalálásáig az ún. írószobát vették igénybe, hogy elegendő bibliai másolatot állíthassanak elő. A bibliai szöveget egy felolvasó egészen lassan felolvasta, mialatt több írnok írta a hallottakat. A „másolásnak” ez a módja természetesen nem érte el a zsidó írástudóknál megszokott pontosságot. Mivel azonban ma néhány ezer kéziratot össze tudunk hasonlítani, nagy valószínűséggel meg lehet állapítani az eredeti szöveget.

1.5. Az Újszövetség kánonja

Az újszövetségi kánon meghatározása több időt vett igénybe, és elvileg az ószövetségi kánonéhoz hasonlóan történt. Már kb. Kr. u. 180-ban Ireneus arról tesz bizonyosságot, hogy a négy evangéliumot, az Apostolok Cselekedeteit, Pál leveleit, Péter első levelét, János 1. és 2. levelét, valamint a Jelenések könyvét a kánonhoz tartozónak kell tekinteni. Mivel az ÚSZ iratai földrajzilag nem egyenletesen terjedtek, némi időt vett igénybe, míg a keleti és nyugati egyház felfogásai közti különbségeket megszüntették. Először Origenes hozott nyilvánosságra egy listát valamennyi könyvvel, amelyek ma is az Újszövetségben vannak (kb. Kr. u. 230-ban).

1.6. Az Újszövetség felépítése

Egészen hasonlóan az Ószövetséghez, itt is három csoportot, a történeti, a tanítói és a prófétai iratokat különböztetjük meg.

2. Az evangéliumok

Az evangéliumok Jézus Krisztus születéséről, életéről, munkásságáról és haláláról számolnak be, valamint feltámadásáról, azaz Jézus Krisztus életrajzát mutatják be. Először is az tűnik fel, hogy az ÚSZ-ben négy evangélium van, és hogy ezek Jézus életéből bizonyos eseményeket kétszer, háromszor, sőt négyszer is leírnak. Mindemellett megállapíthatjuk, hogy bizonyos eseményekről különböző módon tudósítanak az evangéliumok, ami felvetheti a kérdést, hogy vajon az evangélisták ennyire pontatlanul dolgoztak volna?

A válasz egyszerű: Egy bonyolult épületet nem csak egyetlenegy rajz alapján lehet felépíteni. Az építész terveket készít, amelyek a házat különböző oldalakról nézve ábrázolják. Így van ez az evangéliumokkal is. Jézus Krisztus az emberiség történelmének legfontosabb személye és munkássága annyira egyedi, hogy négy életrajzra van szükség, hogy ezt az átfogó személyiséget méltóképpen bemutassa. Az evangélisták tehát nem mondanak egymásnak ellent, hanem mindegyik más oldalról szemléli Jézust és hatalmas művét, és beszámolójukban eltérő fontossági sorrendet választanak.

2.1. A négy evangélium összehasonlítása

Összehasonlítási pontok	<i>Máté</i>	<i>Márk</i>	<i>Lukács</i>	<i>János</i>
Jézus Krisztust ...-ként ábrázolja	Izráel királyaként	Szolgaként (engedelmeség) Úrként, akinek hatalma van	Tökéletes emberként, a világ Megváltójaként	Isten Fiaként
Jellemző szó::	„beteljesedett“	„azonnal“	„Ember Fia“	„Én vagyok“
Eredeti címzettek	zsidók	rómaiak	görögök	Jézus Gyülekezete
Jellemzők:	Jézus mint Ábrahám leszármazottja	Cselekedetek! Nem nemzetségtáblázat	Jézus, Ádám leszármazottja	Jézus, az örök ige
A szerző arculata:	tanító	evangélista	irodalmár	lelkigondozó
A tartalom jellege:	igehirdetés	cselekedetek	képes beszéd	beszéd
Vezérmotívum:	uralom	erő	kegyelem	dicsőség
	„szinoptikus evangéliumok“ Jézus Krisztus emberi mivoltát hangsúlyozzák (inkább a külső, földi szemlélet)			János Jézus Krisztus istenségét hangsúlyozza, inkább a belső szemlélet

2.2. Szinopszis

Első pillantásra azonnal feltűnik, hogy az első három evangélium hasonlóan épül fel és Jézus életét hasonló perspektívából szemléli. Szinoptikus evangéliumoknak¹ nevezzük őket. Míg a szinoptikus írók nagyobb hangsúlyt helyeznek Jézus életének és munkásságának külső ábrázolására, addig János a „belső nézettel“ foglalkozik és Isten Fiának a dicsőségét írja le.

Jézus életéből néhány körülményt mindhárom írónál megtalálunk, néhány másikat csak ketten írnak le. Amit csak egy szinoptikus író említ, azt különleges adatnak nevezzük. Lukács evangéliuma különösen gazdag az ilyen különleges adatokban.

Néhány bibliaolvasó nehéznek találja, hogy Máté pl. két megszállotról (8, 28) vagy két vakról (9, 27) tudósít, míg a másik evangéliumok egy-egy személyről beszélnek. Felmerülhet a gondolat, hogy Máté esetleg túlzott. A megoldást ott találhatjuk, hogy János ezt írja (20, 30): „Sok más jelt is

¹ *Synopsis* (görög) = párhuzamos áttekintésű helyek

tett Jézus a tanítványai szeme láttára, amelyek nincsenek megírva ebben a könyvben. “ Máté a beszámolójában nyilvánvalóan összevon több eseményt, ahelyett, hogy többször írna le hasonló körülményeket.

3. Bevezetés az Újszövetség leveleibe

3.1. Bevezető

Az Újszövetség levelei a Gyülekezet tulajdonképpeni tanítását tartalmazzák. El kellene csodálkoznunk, ha átgondoljuk, hogy milyen formába csomagolta Isten ezt a tanítást. Egy tankönyvet nem minden ember olvas el azonnal szívesen, legalábbis nem önkéntesen. Egyes esetekben kellemetlen emlékek merülnek fel az iskolaidőből. Isten azonban nem tankönyvet, még csak nem is egy törvénykönyvet nyomott a kezünkbe. Az írás legszemélyesebb formáját választotta, leveleket küldött nekünk. És mivel Isten nagyon-nagyon szeret bennünket, leveleit joggal nevezhetjük szerelmes leveleknek.

3.2. Áttekintés

<i>Pál apostol levelei</i>		
Levél típusa	Címzett	Mikor íródott?
Gyülekezeti levél	rómaiak	3. missziói út
	1. és 2.; korinthusiak	3. missziói út
	galaták	3. missziói út
	efézusiak	fogság
	filippiek	fogság*
	kolosséiak	fogság
	1. és 2.; thesszalonikaiak	2. missziói út
Pásztori levelek	1. Timóteus	az 1. fogság* után
	2. Timóteus	2. fogság*
	Titusz	az 1. fogság* után
Személyes levél	Filemon	fogság

Néhány levélnél nehéz meghatározni a megírás idejét.

* Ezeknél a leveleknél nagyon eltérőek a vélemények a dátumot illetően.

<i>A katolikus levelek (katolikus azt jelenti „általános, egyetemes“ = nem egy bizonyos címzettnek szól)</i>		
Megjelölés	Szerző	Tematika
Zsidókhöz írt levél	ismeretlen	Ne fáradjunk meg a hitben
Jakab levele	Jakab, az Úr testvére	Gyakorlatban megélt hit
Péter 1. levele	Péter, Jézus tanítványa	Isten igazi kegyelme
Péter 2. levele		Kipróbáltság a csábítás idején

<i>A katolikus levelek (katolikus azt jelenti „általános, egyetemes“ = nem egy bizonyos címzettnek szól)</i>		
János 1. levele	János, Jézus tanítványa	Védekezés a gnosztikus befolyás ellen
János 2. levele		Igazság és szeretet
János 3. levele		A hatalmi igényekkel való bánásmód
Júdás levele	Júdás, az Úr testvére	Harcolni a hitért

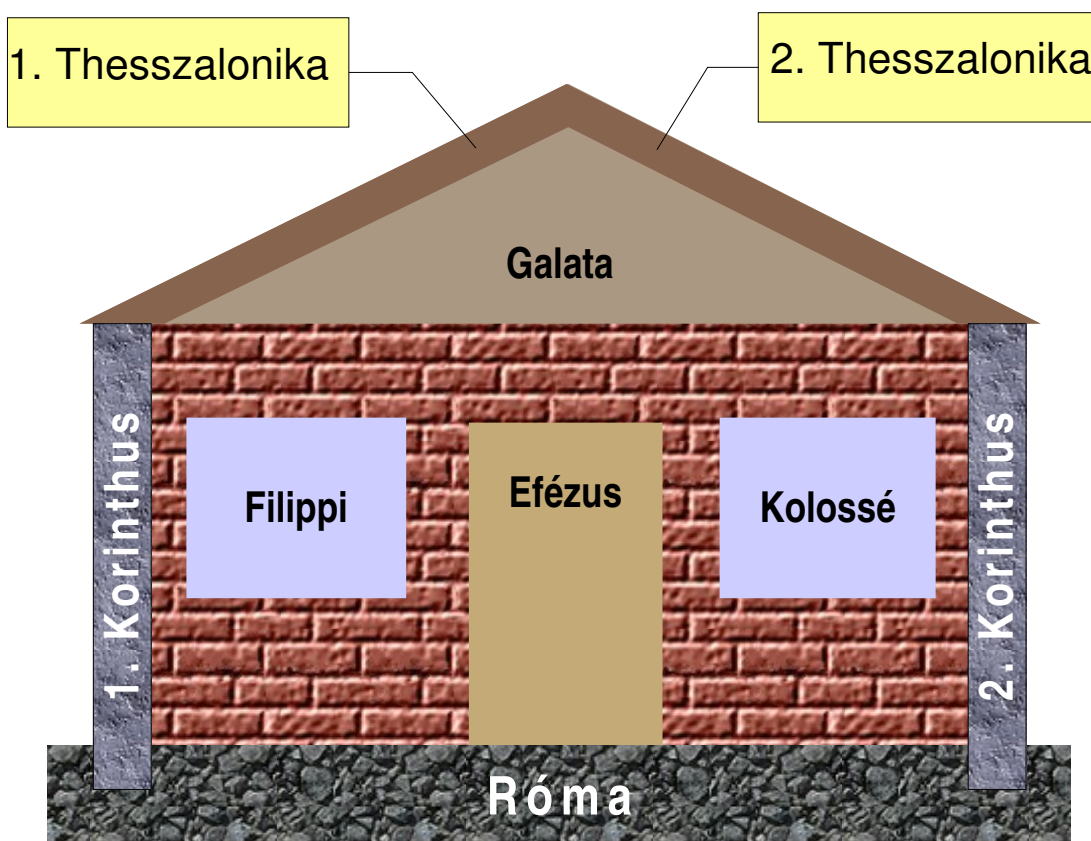
3.3. Pál apostol levelei

Pál leveleiből kiderül, hogy Pál még további levelet is írt. A **2Kor 7, 8**-ban az apostol említ egy levelet, amellyel a korinthusiakat nyilvánvalóan megszorította. Az összefüggések alapján ez az utalás nem vonatkozhat az első korinthusi levélre, úgyhogy egy további Korinthusba írt levélre kell következtetnünk. Ezen túl Pál említ a **Kol 4, 16**-ban egy levelet, amelyet valószínűleg ugyanabban az időben küldött a laodíceai gyülekezetnek. Nem volt tehát szükséges, hogy a teljes páli írásmű ránk maradjon. A Szent Lélek ügyelt arra, hogy a 9 gyülekezeti levél, ill. összesen Pál 13 levele, amelyek az Újszövetséghez tartoznak, és a Gyülekezet építéséhez fontosak, fennmaradjanak.

3.3.1. A gyülekezeti levelek

Pál apostol kilenc gyülekezeti levelének tematikáját nézve a házépítés képe segíthet nekünk, hogy áttekintést kaphassunk. Figyeljék meg a következő oldalon lévő vázlatot!

- A Római levél a keresztyén tanítás teljes ábrázolását tartalmazza. Ezért a teherbíró alap szerepét tölti be.
- A korinthusi leveleknek védőfal szerepük van. Ezek védik az „épületet“ a világ gondolkodás- és életmódjának betörésétől, mint ahogyan a hamis tanításoktól is.
- A galatákhöz írott levél a tetőtéri szoba, amelyik a gyülekezetet a fentről jövő befolyásoktól védi, azaz a júdaisták tanításától, akik a hívőktől azt követelték, hogy metélkedjenek körül és tartsák be a zsidó törvényt.
- Az efézusi levél úgyszólván a Gyülekezet dicsőségéhez vezető bejárat. Kinyilatkoztatja nekünk a Gyülekezet titkát.
- A filippieknek és a kolossébelieknek írt két levelet ablakokhoz lehet hasonlítani, amelyek lehetővé teszik nekünk, hogy ráláthassunk Jézus Krisztusnak a hívőkben lakozó lelkiületére (Filippi levél) és arra a teljességre, amely Krisztusban a miénk (Kolosséi levél).
- A két thesszalonikai levél adja a ház tetejét. Részletesen szólnak a Gyülekezet kiteljesedéséről.

3.3.2. A pásztori levelek

Az első és második Timóteus-levelet, valamint a Tituszhoz írt levelet nevezzük pásztori leveleknek, mert nem egy gyülekezetnek, hanem Pál személyes munkatársainak íródtak. A ma széles körben elterjedt felfogással szemben, hogy ugyanis a pásztori levelek nem Páltól származnak, hanem ún. „pszeudepigráfusok”² írták egy későbbi időben, jó okkal tulajdoníthatjuk Pál apostolnak mindhárom levelet. Mindhárom levél Pál apostoli hivatalára való egyértelmű hivatkozással kezdődik, és a tartalmukban is olyan nyomokat hordoznak, amelyek Pálra utalnak. Itt most túl messzire vinne, ha belemennénk a sok érvbe és ellenérvbe, de biztosíthatjuk Önöket, hogy nagyszámú megcáfolhatatlan indok létezik, amelyek Pál szerzősége mellett szólnak.

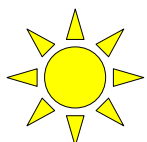
Amennyiben ezeknek a leveleknek a célját tartjuk szem előtt – munkatársaknak adott utasításokról van szó –, és Pál kellemetlen helyzetére gondolunk a római fogság alatt – az idő kényszerítő ereje, a gyülekezetek iránti aggodalom, a hamis tanítások és visszaélések kivédése, stb. –, akkor megérthetjük ezekben az írásokban az egészen más hangnemet. Pál majdnem úgy ír, mint egy parancsnok a hadszíntérről, röviden, tömören és gyakran felszólító formában. Mégis, különösen a két Timóteus-levelet Pálnak lelki gyermekéhez, Timóteushoz fűződő atyai hozzáállása jellemzi.

A pásztori levelek ma is alapvetően fontosak a gyülekezetben végzett minden szolgálathoz.

² Pszeudepigráfusokon olyan szerzőket értünk, akik műveik nagyobb elismertsége céljából hamis néven, gyakran egy ismert apostol neve alatt írtak.

3.4. Egyetemes levelek

Ahogy már röviden említettük, általános levelekről van szó, amelyeket nem egy bizonyos gyülekezetnek vagy egy személynek címeztek. Ezek a levelek értékes kiegészítései a páli leveleknek, és nemcsak tematikailag, hanem az író személyes jellegével is teljessé teszik azokat. Ebben az értelemben hadd említsük meg Péter egyik megjegyzését munkatársával, Pállal kapcsolatosan (2Pét 3, 15-16):

"... ahogyan szeretett testvérünk, Pál is megírta nektek ... szinte minden levelében, amikor ezekről szólt. Ezekben van néhány nehezen érthető dolog, amelyeket a tanulatlanok és az állhatatlanok kiforgatnak ..."

Ezzel azután világossá is válik, hogy Istennek szándéka van az igéjében található sokoldalúsággal. Meg akarja előzni a félreértéseket, szembe akar szállni az egyoldalú megértésekkel, el akarja kerülni bizonyos igazságok túlhangsúlyozását, és ki akarja igazítani az olvasókban felmerülő hamis gondolkodási irányokat. Isten igéjének kiegyensúlyozottsága újra meg újra segít, hogy a tévtanításokat felismerjük és legyőzzük.

4. Jelenések könyve

A Biblia utolsó könyvének prófétai jellege van, azonban lényegesen különbözik az ÓSZ próféciáitól. Itt sokkal inkább egy *apokalipszisről* (leleplezés, felfedés) van szó.

Ezt a könyvet nem azért kaptuk, hogy a jövőre vonatkozó találgatások iránti érdeklődésünket kielégítse, sőt azért sem, hogy a jövő eseményeivel kapcsolatosan „menetrendet“ állítson össze. Ez a könyv Jézus Krisztus kinyilatkoztatása, tehát az Őkijelentéséről van szó és ez a kijelentés Ő magát fedi fel.

A Gyülekezetnek a Földön töltött idejét évszázadokon keresztül sok nyomorúság és üldöztetés jellemezte. Ez a külső tapasztalat nagy kihívás a hitünknek. Ebből a háttérből szól a Jelenések könyve a szorongatott hívőkhöz és megnyitja a látásukat felfelé. A könyv teljesen Őszintén utal a Földön tapasztalható istenellenes folyamatokra, és megmutatja nekünk Urunk teljesen biztos győzelmét, aki végül az egész világ előtt láthatóvá teszi diadalát. Egyedül ezt az Urat és Győztest illeti az imádat, ezért van tele a Biblia utolsó könyve imádatot kifejező himnuszokkal. Így megtanít bennünket a nehéz órákban is felfelé tekinteni és Urunknak az imádatban megadni a tiszteletet.